

роль таких інновацій у тому, що вони забезпечують ефективність їхнього застосування як інструменту управлінської діяльності у процесі спортивної діяльності.

Список літератури

1. Schmidt S. L. *21st Century Sports: How Technologies Will Change Sports in the Digital Age*. Springer; 1st ed. 2020. 318 p.

2. Ratten V. Sport technology: A commentary. *The Journal of High Technology Management Research*. 2020. 31(1). p.100383. <https://doi.org/10.1016/j.hitech.2020.100383>.

3. Ziming L., Kharchenko T. Innovations in the field of sports industry management: assessment of the digital economy's impact on the qualitative development of the sports industry. *Baltic Journal of Economic Studies*, 2023. 9(3). p. 10-21. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2023-9-3-10-21>

Дручок В. П.²

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ СПОРТИВНИХ МЕНЕДЖЕРІВ У КРАЇНАХ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ

^{1, 2}. *Тернопільський національний педагогічний
університет ім. В. Гнатюка*

Annotation. *The article analyzes the peculiarities of the training of sports managers in the countries of Western Europe. It was found that the European model for training future sports managers is characterized by variability, continuity and continuity of education with the help of step-by-step construction of courses. Study plans determine the number of sections and their content for each stage of training. The educational process of sports managers is carried out at two educational and qualification levels – bachelor's and master's*

Keywords: *sports manager, education, curriculum, bachelor, master.*

Вплив ринку праці на розвиток сфери фізичної культури і спорту ставить нові вимоги перед вітчизняною вищою школою. Соціально-економічні зміни, процеси

глобалізації та інтеграції, що відбуваються сьогодні в Україні, визначають нові пріоритети у професійній підготовці майбутніх спортивних менеджерів у закладах вищої освіти. Особливого значення набуває корекція процесу їх професійної підготовки, спрямування на творчий, професійний розвиток та саморозвиток особистості майбутнього спортивного менеджера.

Реформування системи підготовки спортивних менеджерів у контексті впровадження Європейських стандартів є актуальним та вимагає переосмислення інтегративних економічних, соціальних, педагогічних, організаційних та нормативно-правових факторів. Необхідність ефективної системи підготовки менеджерів/управлінців зумовлена також реформуванням сфери фізичної культури і спорту, що нині здійснюється, зокрема щодо автономії спорту шляхом передачі частини повноважень держави національним федераціям з різних видів спорту. Тому, важливим завданням закладів вищої освіти України є підготовка професійних менеджерів у галузі фізичної культури і спорту, які здатні ефективно працювати в сучасних ринкових умовах.

Мета статті полягає в аналізі професійної підготовки спортивних менеджерів в країнах Західної Європи.

Здійснення ефективного управління у галузі фізичної культури і спорту, вимагає належного кадрового забезпечення. Фізкультурно-спортивним організаціям потрібні фахівців з вищою спеціальною освітою, які могли б кваліфіковано здійснювати функції управління відповідно до сучасних вимог. Тому, в різних країнах Західної Європи реалізуються програми формування національних систем фахової підготовки спортивних менеджерів [5].

Перші спроби вирішити кадрову проблему в спортивному менеджменті з'явилися у 70-х роках ХХ ст. У той час у країнах Західної Європи склалася практика, коли менеджерами у сфері спорту ставали колишні спортсмени, які після завершення кар'єри закінчували вищі навчальні заклади за непрофільними спеціальностями – «Менеджмент організацій» або – «Економіка». Це давало

їм змогу, спираючись на класичні знання із загальної теорії менеджменту та власний спортивний досвід, вирішувати проблеми, з якими стикались спортивні організації в умовах ринкової конкуренції та комерціалізації спорту. Така практика підготовки фахівців з менеджменту давала можливість лише частково забезпечити адаптацію спортивних організацій до вимог ринкового середовища, оскільки потреби стрімко зростаючої кількості організацій спорту для всіх не могли бути задоволені якісно і повною мірою.

Починаючи з другої половини 80-х років ХХ ст. у світі почала створюватися система регулярної підготовки фахівців з менеджменту у закладах вищої освіти, саме для фізичного виховання і спорту. При цьому застосовувались два головних підходи до побудови професійної системи освіти. У країнах Північної Америки (США та Канаді) вищі навчальні заклади орієнтувались на підготовку менеджерів вузької спеціалізації, які могли працювати переважно у таких видах спорту, як бейсбол, бокс та гольф. Натомість навчальні заклади країн Західної Європи започаткували освітню практику, яка ґрунтувалась на принципі універсальності підготовки менеджерів. Їхні випускники отримували широкі знання з менеджменту фізичної культури і спорту та могли працювати не лише в професійних спортивних структурах, а й в інших організаціях фізкультурно-спортивної спрямованості [1].

На сьогоднішній день, система підготовки спортивних менеджерів функціонує в усіх країнах Європи. Характерною особливістю навчальних планів цих країн є варіативність, тобто вони містять три види курсів – обов'язкові, частково за вибором та за вибором. На основі цих засад університети почали здійснювати підготовку спортивних менеджерів, шляхом впровадження нових навчальних дисциплін в освітній процес, які відповідають вимогам часу й ринку праці.

Особливостями освітніх стандартів, зокрема в професійній підготовці майбутніх спортивних менеджерів є національний навчальний план (National curriculum), що містить 10 навчальних предметів, зокрема три дисципліни

які утворюють ядро програми. (foundation subjects). Національний навчальний план постає, як широкий і збалансований єдиний навчальний план, за яким інтервал між предметами залишено на розсуд навчального закладу. Стандарт передбачає обсяг часу, який відведено на національний навчальний план (становить 70-75%). Він забезпечує неперервність і наступність освіти за допомогою поетапної побудови курсів і визначає кількість розділів та їх зміст для кожного етапу, визначає можливість варіативності та деференціації навчання через використання основних (Core Study Units), допоміжних (Supplementary Units) розділів [2].

Провідно в цій сфері вважають Велику Британію, Францію, Швейцарію та Німеччину. Лідером у сфері освіти з спортивного менеджменту в Європі традиційно вважається Велика Британія. Вищі навчальні заклади цієї країни здійснюють підготовку менеджерів на двох освітньо-кваліфікаційних рівнях – бакалавр (BSc (Honours) Sport Business Management) та магістр (Master of Business Administration in Sport Management). Підготовка менеджерів за освітньо-кваліфікаційним рівнем – бакалавр передбачає трирічний термін навчання.

Навчання студентів у продовж першого року супроводжується вивченням теорію менеджменту з урахуванням особливостей її застосування у сфері фізичної культури і спорту. У них формуються такі знання:

- про ринок фізкультурно-спортивних послуг та товарів, методи дослідження ринків фізкультурно-спортивних послуг та товарів;
- процес проектування фізкультурно-спортивних організацій;
- обґрунтування та прийняття управлінського рішення.

Під час ознайомчої практики студенти отримують практичні навички майбутньої фахової діяльності у фізкультурно-спортивних організаціях різних видів – професійних спортивних клубах, школах, органах місцевої влади, комерційних та громадських спортивних організаціях, оздоровчих закладах.

Завданням другого року навчання полягає у формуванні практичних навичок аналізу ринку фізкультурно-спортивних послуг. Значну частину навчального часу студенти присвячують проектуванню фізкультурно-спортивних організацій та особливо фінансовому обґрунтуванню проектів. На прикладі модельної організації студенти навчаються планувати свої робочі місця, ухвалювати та аналізувати управлінські рішення. На цьому етапі навчання студентам також надається можливість працювати над реальними проектами розвитку конкретних спортивних організацій. Поглиблення знань студентів другого року навчання забезпечується шляхом засвоєння спецкурсів за вибором. Навчальний план містить різноманітні спецкурси:

- менеджмент фізкультурно-спортивних подій;
- менеджмент громадського сектора фізичної культури і спорту;
- вдосконалення фізкультурно-спортивної діяльності.

Основним завданням третього року навчання є безпосередня підготовка студентів до виконання фахових обов'язків у вирішенні конкретних управлінських завдань. Серед типових професійних компетентностей, що набуваються студентами, є такі:

- аналіз фінансового забезпечення професійної спортивної команди;
- аналіз маркетингової діяльності оздоровчого клубу;
- формування стратегічного плану керівних органів фізичної культури і спорту [4].

Навчання майбутніх бакалаврів спортивного менеджменту у британських університетах здійснюється за кредитно-модульною системою. Навчальний план містить класичний набір дисциплін. Освітній рівень – бакалавр дає змогу випускникам університетів країн Західної Європи отримати фундаментальну освіту з менеджменту у сфері фізичної культури і спорту. Особливості менеджменту в спортивних структурах всі студенти вивчають у процесі виконання конкретних

навчальних проєктів, проходження практики на робочих місцях, виконання кваліфікаційної роботи. Таким чином, на зазначеному освітньо-кваліфікаційному рівні закладається підґрунтя для подальшої конкретизації знань та навичок діяльності у конкретних сферах менеджменту.

Майбутні спеціалісти із спортивного менеджменту можуть застосувати свої знання та навички у кількох сферах фахової діяльності, серед яких:

- менеджмент спортивних споруд;
- менеджмент ризиків;
- менеджмент муніципальних, приватних та громадських фізкультурно-спортивних організацій;
- менеджмент сфери послуг.

Також, вони можуть продовжити навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістр у бізнес-школах або на відповідних факультетах одинадцяти університетів Великої Британії та отримати кваліфікацію «Master of Business Administration in Sport Management» [3].

Навчальні плани університетів різних країн Західної Європи можуть мати певні відмінності, наприклад, за річною магістерською програмою (два семестри, останній присвячений написанню магістерської роботи). У першому семестрі освоюють, як загальні дисципліни (основи маркетингу, керівництво персоналом, фінансовий менеджмент), так і вузькоспеціалізовані (спортивну журналістику, спортивну економіку, роботу зі спонсорськими організаціями, управління спортивними спорудами і навіть спортивний кастинг).

Таким чином, можна зробити висновки, що європейська модель по підготовці майбутніх спортивних менеджерів характеризується неперервністю і наступністю освіти за допомогою поетапної побудови курсів. Навчальні плани визначають кількість розділів та їх зміст для кожного етапу підготовки та пропонує можливість варіативності та деференціації навчання через використання основних і допоміжних курсів. Освітній процес спортивних менеджерів здійснюються на двох освітньо-кваліфікаційних рівнях – бакалавр та магістр

Список літератури

1. Гонтарук О. Система підготовки менеджерів з фізичної культури і спорту в ринкових умовах. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*. 2016. (1). С. 592-600.
2. Дутчак М. В. Спорт для всіх в Україні: теорія і практика. К.: Олімп. л-ра, 2009. 279 с.
3. Криштанович С. Формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту: теорія та методика : монографія. Дрогобич : ТзОВ Трек-ЛТД, 2020. 462 с.
4. Лянной, М. Теоретико-методичні засади розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту в умовах інформальної освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2020. № 9(103). С. 193–203.
5. Свєртнев О. А. Характеристика основних компетентностей менеджера фізичної культури і спорту в сучасних умовах реформування вищої освіти. *Імідж сучасного педагога*, 2018. 7(176). С.19–22.

Калиніченко О.М.¹, <https://orcid.org/0000-0001-9556-3727>

Клеков О.О.²

АНАЛІЗ МЕТОДИЧНОГО ПРИЙОМУ «ХОЛОСТА СТРІЛЬБА» У ТРЕНУВАННІ СПОРТСМЕНІВ СТЕНДОВОЇ СТРІЛЬБИ

¹ **Львівський національний університет
ветеринарної медицини та біотехнологій імені
С.З.Гжицького**

² **Львівський національний університет
ветеринарної медицини та біотехнологій імені
С.З.Гжицького**

Annotation

The work is devoted to the analysis of the methodical technique of "single shooting", in the training of stand shooting athletes. The range of tasks that are set and achieved during training using the "single shooting" technique is systematized, depending on the stages and